

OVER HET ONDERHOUD EN DE REPARATIES AAN HET SLAKKENHUIS, EN HET WEL EN WEE VAN MIJN *HELIX ASPERSA*

H. Reneman

How snails repair their houses and the continuing story of my *Helix aspersa*.

Snails clean regularly their houses by scraping them with their radula and can even repair serious shell-damage. On behalf of her holiday the author set her snails free, but she missed the observations on her slimy friends and found three new *Helix aspersa*. She tells about their habits, love-making and hibernation.

Voor een slak is het natuurlijk van levensbelang dat zijn huis goed in orde is. In mijn slakkenbak heb ik goed kunnen zien wat ze zoal doen om hun huis in een perfecte conditie te houden, waarbij ze zelfs voor grote klussen niet terugschrikken. Allereerst wordt het huis regelmatig schoongemaakt, wat nodig is, omdat er door het graven stukjes aarde aan blijven kleven, die er meestal niet vanzelf afvallen. In mijn bak hebben ze natuurlijk geen lekkere regenbuitjes, dus ik denk dat ze bij mij de hele boel vaker moeten schoonmaken dan in de natuur. Ze schrapen dan het hele huis af met hun mond, en dat is een behoorlijk lawaaiig karwei, zoiets als een piepend krijtje op een schoolbord. Ze bewegen daarbij hun lichaam heel lenig om overal bij te kunnen komen, en doen me dan denken aan een kat die zich wast.

Maar ook echt grote schade aan het huis kunnen ze repareren! Bij één van de *Helix*-en was er een flink stuk

van de mondrand afgebroken, met een gemeen scherp uitzierende, rafelige breuk. Ik heb geen idee hoe dit gebeurd is. Waarschijnlijk is hij ongelukkig terechtgekomen bij een val van het dak van mijn slakkenverblijf. Binnen een week had de slak dit hersteld! Dat ging als volgt: hij produceerde extra veel slijm, en heeft daarmee als het ware het aangroeien van de mondrand gestimuleerd. Aanvankelijk was het nog een weke en doorzichtige plek, maar al gauw was deze plek niet meer van de rest van zijn huis te onderscheiden, behalve dan door een onregelmatigheid in het patroon. Deze hele reparatie duurde ongeveer een week, waarbij hij niet van zijn plaats is gekomen, en ook niet heeft gegeten.

Omdat ik een maand op vakantie zou gaan, besloot ik mijn slakken weer in vrijheid te stellen. Ik nam ze mee naar een mooi plekje en liet ze gaan. Wat ik al verwacht had, gebeurde ook daadwerkelijk: de *Helix*, die altijd

het meest ondernemend was geweest, was ook nu de eerste die uit het plastic bakje kroop en in een rechte lijn zo snel mogelijk tussen de begroeiing verdween. De andere slakken kropen niet onmiddellijk weg, en waren schijnbaar veel minder doelgericht. Natuurlijk ga ik dan onmiddellijk fantaseren over in hoeverre ze zich bewust zijn van hun gevangenschap, maar dat is uiteraard oncontroleerbare speculatie.

De eitjes heb ik als een goede slakkenverzorgster op een in mijn ogen geschikt plekje herbegraven. Terug van vakantie miste ik mijn slijmerige huisgenoten en heb drie nieuwe volwassen *Helix*-en uit een hosta geplukt. Ik was vooral benieuwd of ik zou kunnen waarnemen of ze een duidelijke voorkeur voor de één of de ander aan de dag zouden leggen. Ze waren, vergeleken met mijn vorige slakken, nogal op zichzelf. Ze sliepen bijvoorbeeld alle drie op een andere wand van mijn slakkenbak. Na een paar dagen paarde de grootste van de drie met één van de iets kleinere slakken en weer een paar dagen later was de andere aan de beurt. Op een goede avond zag ik echter hoe ze alle drie bij elkaar zaten en in grote opwindning om elkaar heen draaiden, elkaar met hun steeltjes aftastten, waarbij ze alledrie hun geslachtsorganen uitgestulpt hadden, en elkaar prikten met een soort pijn. De volgende dag waren de twee kleinsten nog innig met elkaar verbonden, en zat de grootste er vlak naast. Ik vond het heel opmerkelijk dat juist nu de grootste het nakijken had. Later gingen ze alledrie weer zoals gewoonlijk op een andere wand van mijn bak zitten, en ze zijn nu al ruim een week niet van hun plaats gekomen blijkbaar helemaal van slag door de emoties van dit triootje.

Wél zijn er inmiddels een heleboel eitjes uitgekomen en de jonge slakjes zwerven overal in de bak rond. Opvallend is, dat sommigen zich veel sneller ontwikkelen dan anderen, waarvoor een heel simpele verklaring te geven valt: wie het meest ondernemend is vindt het meeste voedsel en wordt dus het grootste. Van deze jonge slakjes heb ik er 50 weer buiten teruggezet en 13 gehouden. In de natuur moeten er wel erg veel slakken vroegtijdig opgegeten worden of door weersomstandigheden omkomen, als je nagaat hoeveel eitjes één slak legt. Mijn bak is blijkbaar een heel veilige en rustige plek, want ook het aantal boerenknoopjes (*Discus rotundatus*), waarvan er met de aarde blijkbaar een paar zijn meegekomen, is zeer snel toegenomen.

Alliedrie de 'oudere' slakken zijn in winterslaap gegaan, wat bij één van hen maar een weekje duurde. De tweede heeft zich een week of zes onder een blad verstopt en de derde zit nu nog steeds aan de wand van de bak gekleefd. Je kan bij hem goed zien dat hij zijn lichaam heel diep in de schelp heeft teruggetrokken. Het merkwaardige is, dat de jonge slakjes geen winterslaap houden, met uitzondering van vier, die heel dicht bij de slak op de wand van mijn bak zitten.

Beïnvloeden ze elkaar daarmee, geven ze één of ander signaal af van 'blijf slapen'?

Aan deze jonge slakjes kan je zien dat ze, ook al slapen ze, toch blijven doorgroeien. Ze hebben er inmiddels een flink stuk doorschijnend huis bijgekregen. Eentje is wakker geworden en gaan eten, met als gevolg dat binnen een dag het doorschijnende stuk van zijn huis donker was geworden. Hij is nu niet meer van de andere jonge slakjes te onderscheiden.

Adres van de auteur:

Paardenmarkt 25

2611 PB Delft

E-mail: hannyreneman@planet.nl

Foto gemaakt door mw. T.C.E. Kreike op november 2003 bij Camping Oosterberg in Epen, Zuid-Limburg